

- ANALYSE

330.000 danskere har købt illegalt indførte nydelsesmidler inden for de seneste seks mdr.

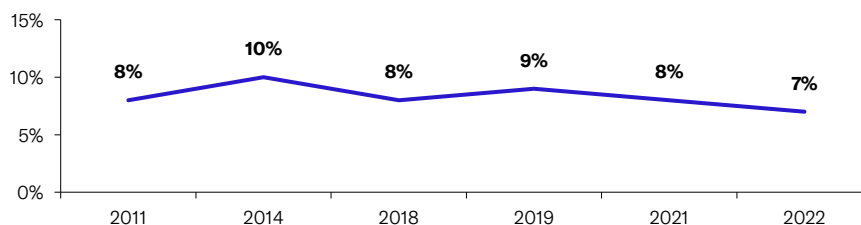
Den danske statskasse går hvert år glip af millioner af kroner grundet illegalt salg af nydelsesvarer udenom det danske moms- og afgiftssystem i Danmark. Dansk Erhverv har tidligere vist, at den danske statskasse årligt går glip af mellem 400-600 mio. kr. grundet dette¹. Denne analyse fra sommeren 2022 viser, at knap 330.000 danskere over 18 år har købt illegalt indførte nydelsesvarer i første halvår 2022. Derudover mener ca. hver femte dansker, at det er i orden at købe illegalt indførte nydelsesvarer fx slik, chokolade, sodavand, øl og cigaretter.

Danskerne køber fortsat illegalt indførte nydelsesvarer

Den danske statskasse bliver hvert år snydt for indtægter, ligesom man gør det svært for de danske fødevarermyndigheder at kontrollere fødevarerens sikkerhed, hvis man køber varer i udlandet og sælger dem videre i Danmark uden at betale moms og afgifter. Derudover kan lovlige danske virksomheder og butikker ikke konkurrere på lige vilkår.

Ifølge tal fra Dansk Erhvervs befolkningsundersøgelse er der samlet set syv pct. af danskerne – svarende til omkring 330.000 danskere over 18 år – der har angivet, at de eller en anden person i deres husstand har handlet nydelsesvarer i Danmark uden om det danske moms- og afgiftssystem i løbet af det seneste halve år. Når man tager højde for den statistiske usikkerhed, er niveauet stabilt over de seneste ti år.

Figur 1: **Andelen af de danske husstande, som har købt varer, der er indført illegalt i Danmark uden for det danske moms- og afgiftssystem**

Kilde: Norstat for Dansk Erhverv, juli 2022.

Anm: n = 1.309 i november 2011, n = 1.116 i marts 2014, n = 1.000 i april 2018, n = 1.006 i maj-juni 2019, n = 1.014 i juli 2021, n = 1.008 i juli 2022.

Der er formentlig tale om et minimumsestimat, fordi de adspurgte ikke nødvendigvis har villet angive at have købt illegalt indført nydelsesvarer på trods af, at undersøgelsen er foretaget anonymt. Derfor er problemet sandsynligvis mere udbredt, end tallet ovenfor indikerer.

Kendskabet til steder, hvor man kan købe illegalt indførte nydelsesvarer i Danmark, er udbredt. 10 pct. af danskerne kender til steder, hvor der ulovligt sælges nydelsesvarer, se Tabel 1. Når vi ser på disse tal fordelt på region, viser tallene ikke nogen direkte sammenhæng mellem kendskabet til steder med illegal handel og geografisk placering tæt på den tyske og den svenske grænse (ej vist i tabel).

Tabel 1: **Har du kendskab til steder i Danmark, hvor man kan købe illegalt indførte varer?**

	Total
Ja, kender steder, der sælger sådanne sodavand	6%
Ja, kender steder, der sælger sådanne øl	4%
Ja, kender steder, der sælger sådanne cigaretter	4%
Ja, kender steder, der sælger sådan slik/chokolade	3%
Ja, kender steder, der sælger sådan spiritus	2%
Ja, kender steder, der sælger sådanne alkoholsodavand	2%
Ja, kender steder, der sælger sådanne vine	2%
Nej, kender ingen udsalgssteder, der sælger sådanne produkter	86%

Kilde: Norstat for Dansk Erhverv, juli 2022.

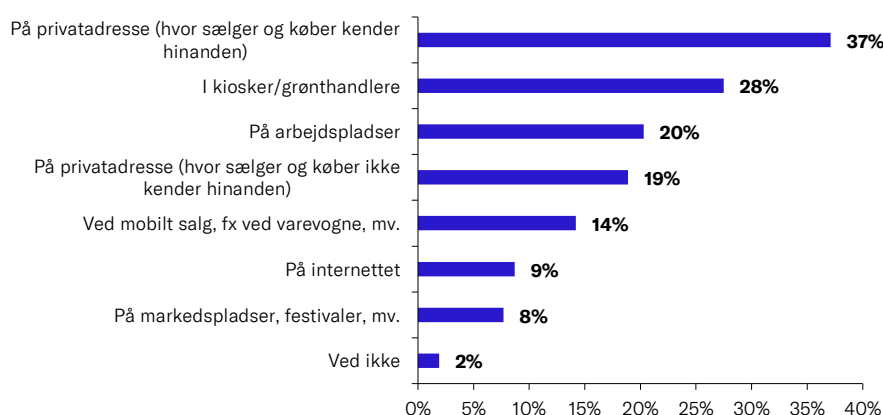
Anm: n = 1.008. Udeladt "Ved ikke" (5%).

Ulovlig handel foregår også privat og i sociale sammenhænge

Det illegale salg forekommer på mange forskellige måder. Figur 2 viser, at 37 pct. af de respondenter, som har handlet illegalt, har handlet nydelsesvarer på privatadresser, hvor køber og sælger kender hinanden. Samtidigt ligger tallet på 19 pct., når køber og sælger ikke kender hinanden. Det vil sige, at helt almindelige danskere koordinerer køb og salg af varer indført uden om det danske moms- og skatteafgiftssystem til venner, familie og kolleger – og tilmed også personer, som de ikke kender.

Problemet eksisterer dog også i kiosker og grønthandlere. 28 pct. af respondenterne har angivet, at de har købt illegale varer i en kiosk eller grønthandler. I de større danske byer er udvalget af kiosker og grønthandlere større. Derfor er det ikke overraskende, at en stor del af danskerne har angivet, at de handler illegalt netop her. Kigger man på tendensen over en længere periode, så er illegal handel mest udbredt mellem bekendte på privatadresser og i kiosker.

Figur 2: **Hvorfra foregår salget? Angiv gerne flere svar.**

Kilde: Norstat for Dansk Erhverv, juli 2022.

Anm: n = 96. Udeladt "Andet" (9%).

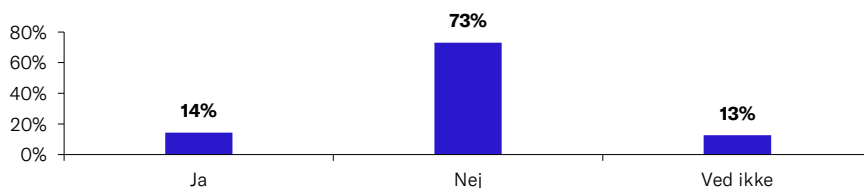
Ulovligt salg af indførte nydelsesvarer er altså i høj grad en social ting. Derfor er det heller ikke overraskende, at Dansk Erhvervs seneste tal viser, at 14 pct. har deltaget i sociale sammenkomster, fx vejfester eller i lokale sportsforeninger, hvor der blev solgt drikkevarer, som var købt i de tyske grænsehandelsbutikker. Dette er nogenlunde på niveau med sidste år, hvor 11 pct. af danskerne svarede, at de havde deltaget i den slags sociale sammenkomsterⁱⁱ.

Afgifts- og momsniveauet er betragteligt lavere i Tyskland end i Danmark, når det kommer til både øl og spiritus, mens der slet ingen afgift er på vinⁱⁱⁱ. Samtidig betales der ikke pant ved køb af dåser i grænsehandlen. Det skaber altså et incitament til at tage over grænsen, når man skal holde en social sammenkomst, der involverer salg af drikkevarer.

De 14 pct. bør også her være et minimumsestimat, da respondenterne ved at svare ja medgiver, at arrangørerne af vejfester eller andre sociale/lokale aktiviteter har foretaget en kriminell handling ved at sælge ulovligt indførte varer. Det er derfor forventeligt, at endnu flere danskere har deltaget i sociale sammenkomster, hvor der er solgt ulovligt indførte nydelsesmidler.

Figur 3:

Har du inden for det seneste år deltaget i fester, fester i lokale sportsforeninger, vejfester eller lignende sociale/lokale aktiviteter, hvor der blev solgt dåseøl, dåsesodavand, vin, spiritus eller alkoholsodavand, som var købt i de tyske grænsehandelsbutikker?

Kilde: Norstat for Dansk Erhverv, juli 2022.

Anm: n = 1.008.

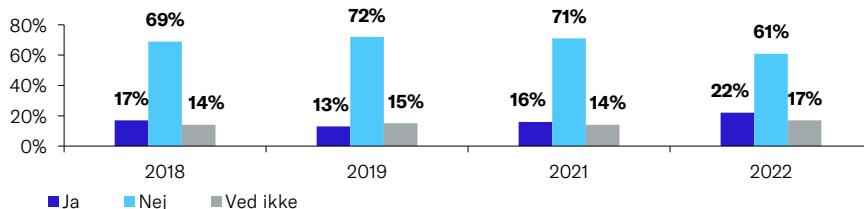
Mere end hver femte dansker bifalder snyd med moms og afgifter

Et af de store problemer ligger i danskernes tilgang til den illegale handel. 22 pct. – altså mere end hver femte dansker – mener, at det er i orden at købe varer, som er indført i Danmark uden om det danske moms- og afgiftssystem, se figur 4. Derudover er 17 pct. af danskerne i tvivl om, hvorvidt det er i orden eller ej. Det betyder, at 39 pct. ikke tager klar afstand fra at snyde med moms og afgifter.

Der er en tydelig tendens til, at de yngste danskere ser mest positivt på illegal handel med nydelsesvarer. Af de 18-29-årige tager lige over halvdelen (53 pct.) ikke klar afstand fra den illegale handel. Til sammenligning er det samlet set kun 27 pct. af de ældre over 50 år, der ikke tager afstand fra det ulovlige salg af nydelsesvarer (ej vist i figur).

Figur 4:

Synes du alt i alt, at det er i orden at købe varer, som er indført i Danmark uden om det danske moms- og afgiftssystem?

Kilde: Norstat for Dansk Erhverv, juli 2022.

Anm: n = 1.000 i april 2018, n = 1.006 i maj/juni 2019, n = 1.014 i juli 2021, n = 1.008 i juli 2022.

Skattestyrelsen har øget presset på de kriminelle bagmænd – 45 pct. af danskerne mener, at kontrollen bør øges yderligere

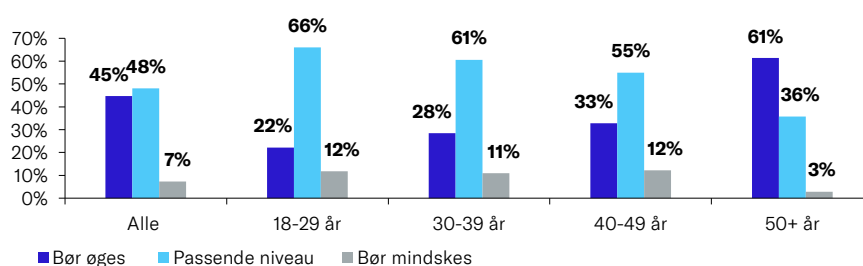
Skattestyrelsen har over de sidste par år arbejdet for at begrænse den illegale indførsel af nydelsesvarer. I perioden 2015 til 2020 har Skattestyrelsen foretaget lidt over 3.800 kontroller af chokolader og sukkervarer. Der blev fundet overtrædelser i næsten 2.400 af kontrollerne, hvilket svarer til en gennemsnitlig træfprocent på 63 pct. Kontrolindsatsen af chokolade og sukkervarer har ført til skatteopkrævninger for samlet 320 mio. kr., hvilket svarer til knap 53 mio. kr. om året^{iv}.

Derudover har Skattestyrelsen siden 2017 foretaget omtrent 1.400 kontroller mod afgiftspligtige tobaksvarer. I 2021 blev der foretaget knap 370 kontroller med en træfprocent på 73 pct. Fra 2017 til 2021 har kontrollen af tobaksvarer medført en afgiftsopkrævning på knap 750 mio. kr., hvilket svarer til 150 mio. kr. om året. Cigaretter udgør 84 pct. af de samlede opkrævninger^v. Samlet set har opkrævningerne for chokolade og sukkervarer (53 mio. kr. årligt i gennemsnit) og tobaksvarer (150 mio. kr. årligt i gennemsnit) sikret staten indtægter for ca. 200 mio. kr. årligt i gennemsnit.

Dansk Erhverv har tidligere skønnet, at den danske statskasse går glip af mellem 400 og 600 mio. kr. hvert år som følge af den illegale handel med nydelsesvarer og cigaretter. ^{vi} Det betyder med andre ord, at man i gennemsnit fanger ca. 30-50 pct. af det illegale salg. Der er altså stadigvæk mange kriminelle bagmænd, som slipper udenom kontrollen. 45 pct. mener, at de danske politikere bør afsætte endnu flere midler, så kontrollen med illegal handel med nydelsesvarer i Danmark kan styrket. Blot 7 pct. mener, at kontrollen bør mindskes.

Vi har tidligere set, at de yngste danskere havde det mest afslappende forhold til den illegale handel. Det flugter fint med, at de også er den aldersgruppe, som er mest tilfreds med det nuværende kontrolniveau. Af de unge fra 18-29 år mener kun 22 pct., at det nuværende kontrolniveau bør øges. Helt anderledes ser de +50-årige danskere på problemet, hvor seks ud af ti ønsker mere kontrol med den illegale handel.

Figur 5: **Bør kontrolindsatsen mod illegalt indførte nydelsesmidler ændres?**

Kilde: Norstat for Dansk Erhverv, juli 2022.

Anm: n = 1.008. Respondenterne har også kunne svare "Ved ikke", men denne kategori er for overskuelighedens skyld ikke med i beregningerne, da den udgør en meget lille andel af de samlede svar.

Om dette notat

Arbejdet med analysenotatet er afsluttet den 23. september 2022.

Om Dansk Erhvervs Analysenotater

Dansk Erhverv udarbejder løbende analyser, som samles i analysenotater. Ambitionen er at udgøre et kvalificeret og anvendeligt beslutningsgrundlag i forhold til væsentlige, aktuelle udfordringer på alle områder, som har betydning for dansk erhvervsliv og den samfundsøkonomiske udvikling. Det er tilladt at citere fra Dansk Erhvervs analysenotater med tydelig henvisning til Dansk Erhverv.

Kontakt

Henvendelser angående analysen kan ske til senioranalytiker Jakob Kæstel Madsen på jkm@danskerhverv.dk eller på tlf. 2759 4942.

Noter

ⁱ Dansk Erhvervs beregninger pba. Skatteministeriet, "Status over Grænsehandel 2017", tabel 2.5, samt Norstat for Dansk Erhverv 2011-2019 og KPMG Project Sun 2016.

ⁱⁱ Dansk Erhverv, "Det illegale salg foregår stadig i Danmark", figur 4.

ⁱⁱⁱ Kilde: Skatteministeriet, "Skatteøkonomisk redegørelse 2019", tabel 4.3.

^{iv} Kilde: Skattestyrelsen, "Kontrol med chokolade og sukkervarer medfører skatteopkrævninger for 320 mio. kr."

^v Kilde: Skattestyrelsen, "Kontrol af tobaksvarer er blevet mere effektiv"

^{vi} Dansk Erhvervs beregninger pba. Skatteministeriet, "Status over Grænsehandel 2017", tabel 2.5, samt Norstat for Dansk Erhverv 2011-2019 og KPMG Project Sun 2016.